

Tyresö kommun
Förvaltningen för liv och hälsa
Håkan Wramner
Verksamhetscontroller

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-02-28

1 (2)

Diarienummer
2019/ÄON 0023

Äldre- och omsorgsnämnden

**Information om behovsanalyser för
verksamhetsutveckling inför kommunplan 2019-
2022, budget 2020 avseende omsorg om personer
med funktionsnedsättning och äldreomsorg**

**Förvaltningens förslag till beslut till äldre- och
omsorgsnämnden**

1. Informationen noteras.
2. Behovsanalyserna delges kommunstyrelsen.

Förvaltningen för liv och hälsa

Iréne Hededal
Förvaltningschef

John Henriksson
Sektorchef

Beskrivning av ärendet

Inför 2017 prövades en ny metod för långsiktig behovsanalys i förvaltningarna. Behovsanalyserna har ett femårsperspektiv och beskriver hur verksamheterna behöver utvecklas för att möta framtidens behov. Analyserna var en del av underlaget för det strategiska arbetet med kommunplan 2015-2018 med budget för 2018 samt för nämndernas planeringsarbete för 2018 och framöver. Behovsanalyserna är kopplade till kommunens omvärldsanalys, mål, vision samt verksamhetsutveckling.

Föregående behovsanalys beslutad i tidigare socialnämnden 2017-03-28 (Dnr 2018/SN 0056 010) var gemensam för nämndens tre verksamhetsområden äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorg. Fokus låg på verksamhetsutveckling, teknikutveckling och tillkommande omsorgsbehov. Omsorgsbehovet avsåg omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorgen men något behov lyftes inte fram för äldreomsorgen.

Förvaltningarna har gjort en uppföljning av 2018 års behovsanalys, med en analys och prioritering av vilka förändringar som kommer att påverka verksamhetsområdet framöver.

Analysen överlämnas till kommunstyrelseförvaltningen för vidare hantering inom ramen för kommunplan 2019-2022 och budget för 2020.

Uppföljning av behovsanalysen 2018

Nedan redovisas de utvecklingsområden som avsåg omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorgen och vad som skett under år 2018.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är ett fortsatt prioriterat område inom både myndighet och utförarverksamhet inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Metodutveckling och rutiner

Den föregående behovsanalysen visade att förvaltningens arbetssätt och rutiner behövde utvecklas. Förbättringsarbetet pågår i den nya förvaltningsorganisationen där en gemensam sektor för äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning skapas.

Kompetensutveckling

Inom myndighetsdelen bedömdes det finnas ett behov av bättre juridisk kompetens samt handledning i syfte att säkerställa rättssäkra bedömningar. Utbildningar och föreläsningar för medarbetare har genomförts.

Välfärdsteknik/teknikutveckling

Så kallad välfärdsteknik är ett stort utvecklingsområde där omsorgen om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorgen bedöms ligga efter i utvecklingen i jämförelse med andra kommuner. Användandet av digital teknik i allmänhet behöver utvecklas inom verksamheter i syfte att effektivisera och förbättra kvaliteten. Arbetet behöver intensifieras.

I behovsanalysen identifierades följande möjliga utvecklingsområden inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning:

- Utveckling av verksamhetssystemet Treserva
- Digitalt kvalitetsledningssystem
- Digitala handlingar
- Videokonferenser

Förvaltningen erhöll för år 2018 statliga medel avsett för investeringar för välfärdsteknik inom omsorgen som har möjliggjort en del investeringar.

Nedan redovisas det arbete och investeringar som skedde under år 2018.

Som ett led i att utveckla kvalitetsarbetet och införa ett digitalt kvalitetsledningssystem har en teknisk lösning köpts in som är kompatibel med kommunens planerings- och uppföljningssystem Bestyr. Syftet är att underlätta uppföljning, rapportering och förbättra möjligheterna att analysera verksamheternas resultat.

Ett nytt digitalt larmsystem har köpts in till Trollängens vård- och omsorgsboende som är kompatibelt med olika tekniska lösningar och hjälpmedel.

Krusmyntans vård- och omsorgsboende har inhandlat smartphones som möjliggör digital signering av läkemedel.

Björkbackens vård- och omsorgsboende har inhandlat TV-apparater till samtliga rum i Viljans korttidsboende och bildskärmar till samtliga avdelningar där det anslås information om aktiviteter och måltider.

Hjälpmedel i form av robotar som liknar katter har köpts in inom verksamheter inom både omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorgen.

Den tidigare socialnämnden uppdrog under år 2018 åt förvaltningen att redovisa en plan för digital utveckling inom socialnämndens områden. I sin redovisning lyfter förvaltningen att digitalisering är en självklar del av den ordinarie verksamhetsutvecklingen och att vidare planering för införande av välfärdsteknik inom verksamheterna förs in i ordinarie styrdokument och nämndplaner. Uppföljningen bör ske i samband med den ordinarie verksamhetsuppföljningen.

En analys av behoven har påbörjats inför kommande upphandling av verksamhetssystem som kommer att ske år 2021.

Videokonferenser mellan myndighet och utförare samt hälso- och sjukvården behöver användas i större utsträckning. Region Stockholm arbetar med att ta fram en teknisk lösning för videokonferenser.

Omvärldsförändringar

Planering och styrning av verksamheterna måste i större utsträckning ske med kunskap om förändringar i omvärlden som påverkar verksamhetsområdet. Ett större grepp behöver tas kring omvärldsbevakningen framöver så att den sker mer strukturerat.

Förändrade förutsättningar och konsekvenser

LUS- lag om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård

Ny lag har trätt i kraft med syfte att den enskilde ska ha en trygg, säker och snabb utskrivningsprocess från slutenvård. Det innebär att socialtjänsten behöver säkra arbetssätt och rutiner för att snabbare kunna möta upp personer med komplexa behov.

En överenskommelse mellan Region Stockholm och länets kommuner håller på att tas fram. Konsekvensen av förändringen blir att planeringen för kommunens insatser kring brukaren kommer att behöva ske tidigare och på ett annat sätt än idag. Förutsättningarna blir beroende på hur närsjukvården fungerar i kommunen. Samverkan med alla parter och gemensam planering är därför avgörande både för myndighet och för utförare. Om detta inte fungerar optimalt är risken överhängande att brukarna påverkas och att syftet med lagen att skapa en trygg, säker och snabb utskrivningsprocess inte uppnås.

Översyn av insatser enligt LSS

Utredningen har utrett delar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Den har också utrett assistansersättningen, som hör till socialförsäkringsbalken. En ny lag föreslås träda i kraft i januari 2022 som troligen kommer ha stor betydelse för verksamhetsområdet.

Utredning om framtidens socialtjänst

En översyn av socialtjänstlagen pågår och ska presenteras under år 2020. Samhällsförändringar innebär nya krav på socialtjänsten, bland annat mer tidiga och förebyggande insatser för äldre, barn, våldsutsatta kvinnor, personer med missbruksproblem och andra grupper. I översynen ingår även att ta fram en vägledning som kan utgöra stöd vid tolkningen av barnkonventionen som blir lag år 2020. Det kan också bli aktuellt med en särskild lagstiftning för äldreomsorgen.

Tillitsdelegationen

En statlig utredning tillsattes 2016 för att utreda möjligheterna att i större utsträckning styra välfärdstjänster i kommuner och regioner genom tillit och medarbetarnas kunskaper och erfarenhet. Utredningen kommer att presenteras

för regeringen i slutet av år 2019. Principerna som förordas tillämpas till stor del i Tyresö kommuns verksamheter. Exempelvis genom den nya ledarfilosofin och medarbetarfilosofin. För att implementera nya förhållningssätt krävs ett tydligt ledarskap och medarbetarskap som tillsammans och med tillit skapar förutsättningar för att tänka nytt.

Nytt pensionssystem

Pensionsåldern i Sverige kommer att höjas i framtiden. Det gäller ålder när pension tidigast kan tas ut och till vilken ålder arbetstagare har rätt att arbeta. Detta underlättar den framtida personalförsörjningen men innebär också att arbetet kan behöva anpassas för en bibehållen god arbetsmiljö.

Förändringsbehov för att uppnå vision, mål och grundförutsättningar inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen har bedömt prioriterade utvecklingsområden de närmaste åren för att verksamheterna ska kunna bidra till att kommunens nya vision, mål och grundförutsättningar ska kunna uppnås.

Under år 2019 är det inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning fortsatt prioriterat med åtgärder för att upprätthålla en budget i balans, det vill säga grundförutsättningen hållbar ekonomi. Prioriterade områden för budget i balans är bättre uppföljning av biståndsbeslut och avtal, effektivisering av turbundna resor och ökad beläggningsgrad. Utförarverksamheten bedöms ha en god ekonomi men måste framöver kunna anpassa sin verksamhet utifrån förändrade uppdrag och villkor.

För att uppnå mål och intentioner i lagstiftningen och för att tillgodose önskemål och behov hos brukarna behövs fler gruppboendestäder i kommunen. Det finns risk att beslut om boendepåsar inte kan verkställas vilket kan medföra kostnader för viten. I dagsläget köps också flera platser utanför kommunen till ett högre pris än om motsvarande plats kunnat erbjudas i kommunen.

Utveckling av välfärdsteknik medför kostnader som inte ryms inom tilldelade resurser. Grundläggande förutsättningar för välfärdsteknik såsom bredband måste säkras inom verksamhetsområdet.

Det behövs kompetensutveckling inom områden som till exempel beroendeproblematik och våld i nära relationer för att bättre kunna möta behov och hantera situationer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

För att upprätthålla Silviacertifieringen är det viktigt att all ny personal och nya utförare genomgår utbildning i demensvård. En plan för genomförande av utbildningen behöver göras, som också förutsätter finansiering.

Brukarundersökningar visar att den upplevda tryggheten hos brukare är ett utvecklingsområde som boendeverksamheter och dagliga verksamheter behöver prioritera för att kommunens målsättning om att skapa en trygg livssituation ska uppnås.

Ett första steg för en hållbar kvalitetsutveckling är att kartlägga de många processerna inom både myndighet och utförarverksamhet. Systematisk uppföljning av arbetssätt och resultat samt ständigt förbättringsarbete med involverade medarbetare är en självklar del i en framgångsrik verksamhet. Detta är ett utvecklingsområde för verksamheten.

Verksamheterna måste bättre kunna dra nytta av tekniska lösningar och hjälpmedel för att effektivisera verksamheten och öka brukarnas delaktighet och tillgänglighet. För att veta vilka lösningar som är de rätta behöver processer och verksamhet först kartläggas. Brukarna behöver också vara delaktiga i utvecklingsarbetet.

För att kunna erbjuda en omsorg med brukaren i fokus krävs även en utvecklad samverkan internt mellan utförarverksamhet och myndighet samt med hälso- och sjukvård och anhöriga.

Personalförsörjning är en utmaning inom både utförarverksamhet och myndighet. Det är svårt att hitta personal med rätt kompetens för att möta brukarnas behov.

Förändringsbehov för att uppnå vision, mål och grundförutsättningar inom äldreomsorgen

Förvaltningen har bedömt prioriterade utvecklingsområden de närmaste åren för att verksamheterna ska kunna bidra till att kommunens nya vision, mål och grundförutsättningar ska kunna uppnås.

Under år 2019 kommer åtgärder för att uppnå en hållbar ekonomi inom utförarverksamheten i kommunal regi få stort fokus. Utförarverksamheten kostar för mycket i förhållande till ersättningen och bedöms kunna drivas effektivare. Det krävs effektivare bemanning och styrning och sjukfrånvaron behöver minskas.

Det har på kort tid uppstått ett behov av vård- och omsorgsboende. Omkring 30 boendeplatser köps idag externt som borde kunna tillgodoses inom kommunen. Det finns idag god tillgång till korttidsplatser i kommunen men brist på vård- och omsorgsboende. En översyn av fördelningen av boendeplatser har påbörjats.

För en hållbar kvalitetsutveckling behöver brukarnöjdheten förbättras. Området vård- och omsorgsboende når idag inte upp till målsättningen i kommunplanen. Till exempel behöver mat och måltider utvecklas och aktiviteterna bli fler.

Ett första steg för en hållbar kvalitetsutveckling är att kartlägga processer inom både myndighet och utförarverksamhet. Systematisk uppföljning av arbetssätt och resultat samt ständigt förbättringsarbete med involverade medarbetare är en självklar del i en framgångsrik verksamhet. Detta är ett utvecklingsområde för verksamheten.

Även uppföljningen av insatser måste förbättras och det finns behov av bättre tillgång till aktuell verksamhetsstatistik. Samverkan behöver utvecklas, både internt mellan utförarverksamhet och myndighet men även med hälso- och sjukvård och anhöriga.

Äldreomsorgen behöver moderniseras med välfärdsteknik. Verksamheterna ska bättre kunna dra nytta av tekniska lösningar och hjälpmedel för att effektivisera verksamheten. Brukarna behöver vara delaktiga i utvecklingsarbetet.

Utveckling av välfärdsteknik medför kostnader som inte ryms inom tilldelade resurser och finansiering måste säkras långsiktigt. För att möjliggöra utveckling av välfärdsteknik behöver grundläggande förutsättningar som exempelvis bredband säkras.

Det behövs kompetensutveckling inom områden som till exempel beroendeproblematik och våld i nära relationer för att bättre kunna möta behov och hantera situationer inom äldreomsorgen.

För att upprätthålla Silviacertifieringen är det viktigt att all ny personal och nya utförare genomgår utbildning i demensvård. En plan för genomförande av utbildningen behöver göras, som också förutsätter finansiering.